

Jacek Cydzik

Informacja o powołaniu Fundacji Ochrony Zabytków i pierwszych miesiącach jej działalności

Ochrona Zabytków 41/1 (160), 70

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INFORMACJA O POWOŁANIU FUNDACJI OCHRONY ZABYTKÓW I PIERWSZYCH MIESIĄCACH JEJ DZIAŁALNOŚCI

Znane są dość powszechnie niedostatki ograniczające możliwości ratowania zabytków kultury zarówno przez służby konserwatorskie, jak też przez organizacje społeczne i osoby prywatne. Dlatego każda podejmowana inicjatywa zwiększająca te możliwości wydaje się cenna i godna poparcia.

Taką właśnie inicjatywę podjęła powołana z inicjatywy Stowarzyszenia „PAX” Fundacja Ochrony Zabytków. W grudniu 1986 r. rozpoczęła ona swoją działalność na podstawie decyzji Ministra Kultury i Sztuki, który w porozumieniu z Ministrem Finansów opierając się na przepisach ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. nr 21 poz. 97 art. 4 i art. 7) zatwierdził Fundację Ochrony Zabytków i jej statut.

Fundacja ustanowiona została na czas nieokreślony. Działa ona na terenie całej Polski, a siedzibę ma w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej 12 m. 4. Celem fundacji jest ochrona zabytków kultury narodowej, szczególnie zabytków architektury i budownictwa drewnianego, dzieł sztuk plastycznych o walorach historycznych, zabytkowych cmentarzy, parków i ogrodów oraz pomników przyrody żywej. Fundacja prowadzi działalność: gospodarczą, szkoleniową, naukowo-badawczą i otacza bezpośrednią opieką wybrane obiekty zabytkowe. Przedmiotem działalności gospodarczej jest:

- produkcja środków biologicznej ochrony i konserwacji drewna oraz innych materiałów,
- wykonywanie ekspertyz, opinii technicznych i dokumentacji konserwatorskich dla wybranych zabytków,
- szkolenie i instruowanie ekip wykonujących zabiegi odgrzybienowe, hydroizolacyjne lub antykorozyjne,
- organizowanie prac badawczych nad środkami biologicznej ochrony drewna i innych materiałów.

Działalność szkoleniową i naukowo-badawczą Fundacja prowadzi poprzez:

- propagowanie ochrony zabytków wśród młodzieży szkolnej i akademickiej oraz w środkach masowego przekazu,
- organizowanie sympozjów, konferencji, prelekcji, wystaw i publikowanie wydawnictw z zakresu ochrony zabytków,
- prowadzenie specjalistycznych kursów szkoleniowych, konserwatorskich oraz ochrony przeciwpożarowej, bez-

pieczeństwa i higieny pracy, szczególnie w zakresie stosowania środków chemicznych ochrony drewna,

- poligonowe badania stosowanych środków.

Bezpośrednia opieka nad wybranymi zabytkami jest ważnym elementem działalności Fundacji. Zostanie ona uwzględniona zarówno w programie długofalowym, jak i na 1987 r.

Wszystkie wyżej wymienione zadania podejmowane są w ścisłej współpracy z Ministerstwem Kultury i Sztuki – Zarządem Muzeów i Ochrony Zabytków – Generalnym Konserwatorem Zabytków, z państwowymi i kościelnymi służbami konserwatorskimi w terenie, z muzeami etnograficznymi i martyrologicznymi oraz z licznymi instytucjami zajmującymi się problematyką ochrony zabytków.

Dla przykładu można podać, że w planie na rok 1987 znalazły się następujące tematy:

- w ramach współpracy z muzeami martyrologicznymi Fundacja zadeklarowała pomoc finansową dla Muzeum na Majdanku,

- organizując współpracę Fundacji ze skansenami objęto planem działania pomoc finansową dla organizowanego skansenu w Białymstoku; udział w symposium organizowanym w skansenie w Radomiu i sfinansowanie przenoszonego tam budynku dworskiego kurnika oraz zaaranżowanie wystawy obrazującej działalność konserwatorską w skansenach,

- uwzględniając 60 rocznicę powstania skansenu w Nowogrodzie Łomżyńskim Fundacja zamierza zorganizować wystawę na terenie tego muzeum, rozbudowując jej treść o tematy związane z działalnością jego inicjatora i założyciela,

- podobne działania będą realizowane w Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu,

- remont i konserwacja drewnianego kościoła w Orawce rozpoczęte przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i proboszcza parafii będą wspierane środkami Fundacji,

- podobną pomoc uzyska Komisja Ratowania Sztuki Cerkiewnej działająca przy Towarzystwie Opieki nad Zabytkami,

- przedstawiciele Zarządu Fundacji wspólnie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Zamościu przeprowadzili rozmowy z władzami kościelnymi na temat konserwacji zabytkowego,

drewnianego kościoła w Tomaszowie Lubelskim. Ten unikatowy obiekt znajduje się w planach Fundacji i będzie w znacznej części finansowany z jej środków,

- fundacja przejęła na własność zabytkową zagrodę zwaną „Kasztelanką” w Sierpcu i przystąpiła już do robót konserwatorskich i adaptacyjnych. W przyszłości przewiduje się, że na terenie „Kasztelanki” będą organizowane wystawy i pokazy twórczości ludowej regionu sierpeckiego,

- w ramach ratowania i ochrony budownictwa ludowego wysunięto inicjatywę remontu i adaptacji drewnianej szkoły wiejskiej w Zuzeli i przeznaczania jej na punkt muzealny – izbę pamięci. Jest to miejsce urodzenia i pierwszych lat nauki kardynała Wyszyńskiego.

Fundacja określając swoją kierunkową działalność w programie wieloletnim musi jednak plany roczne opierać na posiadanych środkach. Środki na realizację celów Fundacji pochodzą z zysków osiągniętych w wyniku działalności gospodarczej, a również z funduszy i środków rzeczowych pochodzących z darowizn lub innych źródeł. Pierwsze miesiące naszej działalności są okresem „rozruchu” instytucji i zdobywania doświadczenia.

Rok 1987 będzie okresem realizacji ostrożnie założonego planu i nie należy oczekiwać, że będziemy mogli legitymować się znaczącymi efektami. Nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje Minister Kultury i Sztuki i Minister Finansów, a organami Fundacji są Rada Nadzorcza i Zarząd.

Zarząd Główny Stowarzyszenia „PAX” postanowieniem nr 12/86 z dnia 11 października 1986 r. powołał Radę Nadzorcą Fundacji w składzie: przewodniczący – Zbigniew Czajkowski, członkowie – Zygmunt Banasiak, Leonard Barszczewski, Ryszard Brykowski, Wojciech Kalinowski, Jadwiga Marlewska, Józef Nowak oraz Zarząd Fundacji w składzie: dyrektor – Stanisław Karolkiewicz, zastępca dyrektora – Jacek Cydzik, główny księgowy – Antoni Gawrych.

Myślę, że w 1988 r. będę mógł poinformować czytelników „Ochrony Zabytków”, co udało nam się zrealizować w pierwszym roku działania Fundacji i jak zostało to ocenione przez władze i społeczeństwo.

mgr inż. arch. Jacek Cydzik